

VOJENSKÉ ROZHLEDY

Naše družstvo — bojový hlouček.

IV.

Št. kapitán EVŽEN RIPP:

Náš ruční kulomet jako automatická zbraň bojového družstva.

Úvaha k otázce po výzbroji pěchoty.

V poslední době byla otázka bojového družstva často důkladně přetřásána a byla předmětem písemných prací důstojníků. Každý o ní uvažoval, kritisoval, srovnával ji se svými zkušenostmi, uvedl důvody pro i proti, činil návrhy a utvořil si o ní konečně svůj více nebo méně subjektivní názor.

Jest jisto, že bude mnoho různých mínění, *quot capita, tot sententiae*, a názorů zcela protichůdných, a že bude velmi nesehnáno vyhledati z nich to, co se pro naši armádu skutečně hodí a dává oprávněnou naději na úspěch v případě válečné akce.

Nechci proto uvažovati o účelnosti, síle a taktice bojového družstva; vládne zcela oprávněný názor, že systém bojových družstev vyhovuje nejlépe požadavkům moderního boje. Tento systém jest u nás již zaveden a bude ještě vybudován; který typ a které složení bojového družstva, našim potřebám odpovídající, budou zavedeny, jest věcí povolaných odborníků a šťastného výběru.

Ať dopadne tento výběr typu jakkoliv, o otázce výzbroje lze uvažovati již nyní. Víme, že podstatnou součástí bojového družstva jest jeho účelná výzbroj, která činí je teprve tím, čím bez ní naprosto není, t. j. početně malým shlukem bojovníků, vítězíci převahou své taktiky a převahou svých bojových prostředků.

Taktiku jeho diktuje bojový účel, provedení této taktiky umožňuje vhodná k tomu výzbroj.

Bojové prostředky jeho jsou vedle různých technických pomůcek: Puška, bodák, dýka, ruční a puškový granát, pistole a především automatická zbraň.

Automatická zbraň jest morálním i fysickým střediskem síly bojového družstva. Jest jeho duší a předpokladem jeho taktiky a proto musí míti tyto vlastnosti:

Vydatnou a rychlou palbu;

silný hmotný a morální účinek,

musí býti tak lehká, aby ji jeden jediný muž mohl bez námahy nésti a ovládati;

musí vždy spolehlivě fungovati a míti dostatek střílivy;

obsluha musí býti tak jednoduchá, aby se jí každý voják mohl snadno a rychle naučiti a

nesmí se za žádných okolností odloučiti od svého mužstva, leda že by byla úplně zničena.

X

V čs. armádě jest automatickou zbraní bojového družstva ruční kulomet Schwarzlose, vzor 7/12, a má býti nahrazen jinou automatickou zbraní. Z toho však, že byl počet těchto kulometů již jednou zvýšen, potřebný materiál k nim se vyrábí a vydává, dá se souditi, že tento kulomet jest přece považován za dobrou automatickou zbraň pro bojová družstva, a to tím více, že veškeré dosavadní služební předpisy jsou vypracovány na podkladu a používání tohoto kulometu v bojových družstvech. Tento názor, byť i ne všude a bez kritiky, ale přece skoro všeobecně přijatý na základě předpisů, uplatňuje se pak při výcviku bojových družstev, i jest ručního kulometu výhradně, někde přímo fanaticky užíváno za zbraň bojového družstva.

Zkoušejme nyní, jak dalece a zda vůbec jest tento názor správný a jaké důsledky z toho lze odvoditi pro výcvik a bojovou hotovost pěchoty.

Nejcennější posudek o ručním kulometu dává zkušenost ze světové války. Ruční kulomet Schwarzlose, vzor 7/12, t. zv. „lehký“, toto neblahé dědictví Rakouska, neosvědčil se ve válce ani v četách ručních kulometů, ani v jiné organizaci, poněvadž nebyl ani svým účinkem, ani jakoukoliv jinou výhodou v žádném poměru k nehodám, jež ho vždy stíhaly, a k značnému finančnímu nákladu, kterého vyžadoval. Byl pouhým výrazem zoufalého úsilí, zvýšiti mohutnost pěchotní palby a dáti morální podporu vyčerpaným vojskům prostředkem, který byl právě po ruce. Již způsob, jak vznikl, svědčí o tom, že byl pomoci z nouze, pochybným přizpůsobením a použitím dobře jinak zbraně ke způsobu boje za války technicky pokročilemu.

Výborný těžký kulomet Schwarzlose, vzor 7/12, stal se tak pod tlakem železné nutnosti obětí nešťastného pokusu. Stojan kulometu s celým zařízením, které jest základem strojové přesnosti a tím i účinnosti těžkého kulometu, byl prostě odstraněn, nahrazen zprvu dřevěným, jednohým a naprosto nemožným stojánkem, později známou, až dosud užívanou železnou třínožkou, a „lehký“ ruční kulomet byl hotov. Stalo se ovšem to, co se dalo očekávati na příklad, kdyby někdo, chtěje dáti pěchotě lehké dělo, namontoval obyčejnou dělovou hlaveň na bicykl. Slabá, vratká třínožka, držíci těžký trup kulometu pouze v jediném bodu, vzala kulometu vše: Stabilitu, přesnost střelby, umělý rozsev, říditelnost a přizpůsobení se k půdě. Lehkého kulometu nebo snad dokonce automatické zbraně pro bojové družstvo z něho naprosto neudělala.

Mimo rychlou palbu, náboji marně plýtvající, nemá tento nešťastně zřízený „lehký“ kulomet ani jediné z vlastností, které musí rozhodně míti automatická zbraň bojového družstva.

Palba není morálně účinná, poněvadž není účinná fysicky. Při střelbě kolísá a třese se kulomet tak, že i nejlepší střelec nemůže mířiti a kulomet řídit. Na vzdálenost více než 500 kroků nemůže býti o úspěšné střelbě řeči.

Říditelnost ručního kulometu závisí jediné na schopnosti a zdatnosti střelce, který pouhýma rukama musí udržovati tlukoucí a kolísající zbraň v žádoucí poloze a řídit ji. Ramenní opěra pomáhá udržovati stabilitu a polohu zbraně jen podmínečně.

Neposuvná třínožka dovoluje střelci jen jednu polohu: leže; střelec musí se tedy vždy přizpůsobiti tělem zbraní, což jest velmi nevýhodné. Třínožka jest pro polohu v leže příliš vysoká; střelec

musí se na loktech zvedati a ohýbati hlavu silně dozadu, aby mohl mířiti, což velmi brzo unavuje, střelec tlačí na řídítka dolů a přestřeluje cíl; naproti tomu jest zase příliš nízká ve svém nezměnitelném zdvihu od země. Na polích a lukách zaclání tráva míření v tak nízké poloze a nelze tomu nikterak odpomoci vyšší polohou kulometu; a právě v této půdě zabořují se tenké nohy třínožky velmi hluboko a zvyšují tuto obtíž ještě více.

Umístění ručního kulometu v zákrytu jen poněkud vyšším než je třínožka, anebo na šikmé ploše (granátová jáma) jest přímo uměleckým kouskem obsluhy. Střelba na cíle vyvýšené, anebo podél svahu dolů jest ještě problém, který rozřešiti tato třínožka není naprosto schopna.

Aby kulomet vždy spolehlivě účinkoval, závisí jedině na zdatnosti obsluhy. Obsluha kulometu vyžaduje mužstva nejen bystrého, statečného a energického, ale také inteligentního, a proto lze těžko splniti požadavek, aby každý voják roty se naučil s kulometem úspěšně zacházeti. Není-li však tento požadavek splněn, jest bojová skupina vydána velkým ztrátám, a tím klesne její bojová hodnota. Máme zajisté mužstvo velmi chápavé a mnoho lidí dosti inteligentních, ale že by se každý voják pěchoty naučil nejen nabíjeti a stříleti, ale též poznávati a spravovati časté závady kulometu, o tom lze právem pochybovati.

Aby bylo lze řádně využití palebné schopnosti kulometu, jest třeba, aby byl kulomet dostatečně zásoben střílivem, vodou, olejem, potřebami a náhradními součástkami. To vyžaduje značného počtu nosičů na úkor jiných bojových prostředků, anebo — zvýšíme-li zase počet mužstva — na úkor pružné a skoro nepozorovatelné pohyblivosti bojového družstva. Kulomet sám již snadno prozrazuje posici svou poměrně značnou viditelností v otevřeném poli a, je-li skryt, párou z chladiče. Stane se tedy skoro vždy velmi brzo cítem nepřátelských zbraní a bude míti brzo citelné ztráty. Jest otázkou, zda bojové družstvo, početně malé a přes veškeré snahy složené přece jen z lidí nestejně vycvičených, t. j. nestejně schopných, jest způsobilé, tyto ztráty nahraditi.

Tento „lehký“ kulomet jest poměrně těžký; postupovati s ním v boji přískokem vyžaduje muže odhodlaného a silného. Najde se při ztrátách v boji vždy takový náhradník, který, ač zatížen vlastní zbrojí, povleče i tento „lehký“ kulomet kupředu?

A v kritických okamžicích, třeba jen i při zdánlivém nezdaru akce, nebo když bojové družstvo se musí narychlo přesunouti prudkým během do zákrytu, ať v ústupu či za jiných okolností, bude vždy tento nemotorný kulomet, každý rychlý pohyb ztěžující, zajisté první a nejcitelnější ztrátou, již proto, že jeho nosič i nosiči nábojů byli předcházející námahou mnohem více vyčerpáni než ostatní mužstvo. Nesmíme zapomenouti, že nosič kulometu jest zatížen 28 kg, nosiči nábojových schránek a příslušenství 24 kg, tedy břemeny, která při několikahodinovém pochodu a boji vyčerpají jejich síly úplně.

Nejpádnejším důkazem, že tento „lehký“ kulomet jest přece jen těžký, příliš těžký, aby mohl býti stále nošen mužstvem, jest organizační ustanovení, že na pochodech musí býti veškerý kulometný materiál naložen na karách a vozech, z nichž každý jede za svojí rotou. Toto zařízení, v moderní armádě nemožné, má patrně účelem, aby mužstvo, obsluhující kulomet, zůstalo svěží pro boj, nemůže však vyhověti tomuto účelu.

Nehledě ani k tomu, že tyto vozy jsou přítěží roty — musily by býti nejméně 3*) při plné výzbroji pro šest kulometů — že by prodlužovaly pochodové proudy větších jednotek v nekonečné hady a že jejich opatření stojí ohromné peníze, jsou pro bojovou hotovost oddílů úplně bezcenné. Nemohou přece následovati rotu do boje, i je nemyslitelný každý bojový pochod s kulometným materiálem, naloženým na vozech. Obsluha kulometu musila by tedy vzít na záda nosítka, a to už dlouho před zahájením boje, protože musí mít zbraň u sebe a rychle po ruce. (Předvoj.)

V neschůdném terénu (v horách, hustých lesích, bažinatých krajích, kde pěchota pronikne ne sice bez námahy, ale přece kde proto by bylo nejvíce zapotřebí šetření silami mužstva, tam právě přestane doprava na vozech co nejdříve anebo jest vůbec nemožná a zůstanou hřbety vojáků jediným dopravním prostředkem těchto „lehkých“ kulometů. Že v těchto případech obsluha takové námahy dlouho nevydrží, opozdí se a dorazí do boje skoro vysílena, jest dostatečně známo z války.

A dejme tomu, že jest za příznivých okolností obsluha svěží a útočí. Přejde okamžik, a snad právě kritický okamžik, kdy vystřelí poslední ze svých 14 pásů nábojů a potřebuje pásy, které jsou ještě naloženy na voze, daleko někde vzadu ukrytém. Kdo a jak dopraví tyto pásy do bitevní čary?

Z toho, co uvedeno, lze bez námitek konstatovati, že se náš ruční kulomet za válečnou zbraň naprosto nehodí a zvláště ne za automatickou zbraň bojového družstva.

Logický důsledek toho jest, že nelze užívatí tohoto kulometu ani k mírovému výcviku. Jest bezcenné a přímo škodlivé cvičiti něco a s ním, co ve válce se nepotřebuje a ani nesmí potřebovati. Nelze cvičiti bojového družstva, nemá-li správné, příslušející mu výzbroje, nebo dáme-li mu náhražku, která celý výcvik činí nesprávným a vzbuzuje u mužstva mylné představy.

Velitel roty jest předpisy vázán vycvičiti bojová družstva. Z výzbroje technické nemá k tomu skoro ničeho. Místo vhodných granátů má několik málo cvičných „Janečků“, puškových granátů snad ani jakživ neviděl a místo automatické zbraně má — ruční kulomet s neúplným materiálem.

Sestaví 1—2 bojová družstva tak, že vřadí do každého po jednom kulometu s obsluhou, a druhé části mužstva „značkují“ více-méně s pochopením a úspěchem všechno ostatní. Obsluha kulometu nese materiál samozřejmě na nosítkách a na zádech — kára Hotchkiss jest bez koně, bez postroje a není vůbec k ničemu — a proto přijde už na cvičišťe unavena a zničená, i když polovici materiálu nechala doma. Velitel cvičí s takovým bojovým družstvem postup, boj, útok, obranu, zteč, mužstvo běží v útoku, dělá přískoky, střílí, hází granáty a „značkuje“ všechno možné, ale ruční kulomet vždy nějak nefunguje, překáží, nestačí ostatním, a poněvadž se mužstvu stále vštěpuje, že musí tvořiti s automatickou zbraní jeden nerozlučný celek, přizpůsobuje se mužstvo pomalejším pohybům kulometu.

*) Káry Hotchkiss vydané pěchotě neprijdou tu vůbec v úvahu; našeho kulometného materiálu nelze na ně naložiti pro jejich zvláštní výrobu. Nelze jich upotřebiti ani k výcviku v míru, poněvadž kdyby se na ně naložila třeba jen část materiálu, schází k nim tahoun a postroj. Jest nepochopitelné, proč byla pěchota těmito karami obdařena.

Přihlíží-li k takovému cvičení vyšší představený, seberou se ovšem všechny síly, a cvičení jde hladce a svižně a vzniká tak lehce názor, že ruční kulomet se dá dobře upotřebiti za automatickou zbraň bojového družstva.

Zkusme však jednou provést větší cvičení v plné zbroji, s plným zatížením, několikahodinový pochod, pak delší postup a boj a uvidíme, jak dlouho budou bojová družstva tvořiti s kulometem „jeden nerozlučný celek“.

Způsob dopravovati kulometný materiál na nosítkách jest trýzeň pro nosiče. Tvrdá nosítka s těžkým materiálem tlačí při pochodu na lopatky a páteř nesnesitelně a celý náklad hází se nepříjemně při každém pohybu, běžeti s nosítky na zádech, vrhnouti se k zemi a povstati bez obtíží a bolestných nárazů jest také nemožnost, kterou odstraniti se dosud nepodařilo. Mužstvo nemá tohoto kulometu v lásce a nechápe také význam, který se mu připisuje a jehož v praxi nepozoruje; spíše opak toho. Výsvětlením, že budou kulomety nahrazeny jinou, lehkou automatickou zbraní, nedůvěřuje, poněvadž vidí, že se počet kulometů u roty ještě zvyšuje. Dříve měla rota 2 kulomety, teď už má 3 a měla by jich míti na plný počet nejmeně 6.

Důstojník výcvikem pověřený vidí denně a zná velmi dobře všechny tyto nedostatky a jest přesvědčen praxí i vojenským citem o bezúčelnosti takového výcviku. Ví dobře, že se s tímto kulometem nepočítá pro válečnou potřebu a má už s ním dosti špatných zkušeností z denního zaměstnání, ale jest vázán předpisem a musí cvičiti stále to, co očividně se pro válečnou potřebu nehodí a čeho při nejlepší vůli správně a dobře nacvičiti nemůže, protože má jen nedostatečný a pohříchu i nevhodně náhražkový materiál zbrojní. — Není možno nahraditi v orchestru flétnu pozounem; není možno hráti symfonii pouze houslemi a bubnem.

Stát, který jest nucen vydržovati si armádu, žádá po ní samozřejmě, aby v případě války zvítězila; jinak řečeno žádá, aby byla tak organizována, vyzbrojena, vzdělána a vychována, by plně vyhovovala požadavkům moderního boje, aby se vyrovnala každému možnému nepříteli a snažila se jej předstihnouti a měla tedy odůvodněnou naději na úspěch.

S tohoto stanoviska jest nutno posuzovati požadavky armády a dáti jí co potřebuje. Nejlepší šofér nedojede s autem nejmodernější konstrukce nikam, nemá-li benzinu. Nejlepší instruktoři nevycvičí a nedovedou armádu k vítězství, nemá-li armáda vedle nejlepšího ducha také potřebné dobré výbroje. Poměry v bývalé rakouské armádě mohou nám v tom býti výstražným příkladem. Poněvadž rozhodující činitelé neměli pro ni pochopení a věčně, nerozumně se spouštělo na potřebách, armáda pokulhávala vždy za ostatními. Notorický nedostatek všech technických prostředků, stále prozatímnosti, nevyužití dobrých domácích vynálezů v oboru vojenské techniky, které proto unikaly do ciziny a pod. jsou ještě dnes dostatečně známé spolupříčiny příslowečných neúspěchů rakouské armády.

U nás to není o mnoho lepší. Národ uznává nutnost armády a utíká se s důvěrou pod její záštitu, kdykoliv někdo na nás vyčnívá zuby, ale jakmile se žádají peníze na potřeby vojska, spustí nářek na finanční nemohoucnost a nedá nic, nebo málo, v nejlepším případě těšínská jablíčka. Následky toho na příklad ve věci automatických zbraní jsou takové, že v předmluvě k služební knize Vo-1/3 se praví:

Dokud nemáme řádné automatické zbraně pro bojové družstvo, budeme místo ní užívat ručních kulometů — což jest asi tolik jako: „Dokud nemáme vidličky a nože, budeme jíst rukama.“*)

Čeho má použití cvičitel místo scházejících granátníků G. P., se tam vůbec neuvádí.

Nevíme ani dne ani hodiny, kdy bude republika nucena chopiti se zbraní a vše bude záviseti na zdatnosti a pohotovosti armády. Pak bude těžko bycha honiti a napravovati chyby. Pouhým nadšením a holýma rukama nevyhrajeme, ale budeme-li míti neúspěch, neřekne nikdo, že se tak stalo proto, že se nedbalo již v míru o vybavení armády dobrými a dostačujícími válečnými prostředky, nýbrž řekne se, jak už to v takových případech vždy bývá: Důstojníci neschopní, hlupáci, vojsko nevycvičené. V roce 1866 dalo se Rakousko předstihnouti Pruskem ve výzbroji a tím i v taktice a prohrálo ovšem vojnu. Kdo byl vinen? — Nešťastný Benedek, jeho neschopní důstojníci a jeho špatné vojsko.**)

A proto nelze déle otálet a utěšovat se, že to zatím půjde i tak a časem se všechno potřebné už armádě opatří. Ochrana svobody a celistvosti státu leží v době nebezpečí na bedrách armády. Ať jest toto nebezpečí blízké či vzdálené, armáda musí býti vždy okamžitě hotova a svojí hotovostí dovede nebezpečí i odvrátit. Před očima četníka nepůjde nikdo krásti.

Pěchota — královna zbraní — toto alfa i omega celého válečného umění, musí býti první na výši požadavků moderního boje a k tomu musí býti vychována, vycvičena a vyzbrojena. Výchovu obstarají ti, jimž jest vedení armády svěřeno; výcvik úspěch zaručující mohou však zároveň prováděti jen tehdy, dají-li jim ti, v jejich zájmu a k jejich ochraně armáda vůbec existuje, t. j. celý národ, veškerý materiální podklad výcviku, t. j. výzbroj.

Již čtvrtý rok cvičí pěchota bojová družstva bez potřebné vhodné výzbroje, což znamená, že již několik ročníků záložního mužstva a důstojníků jest pro moderní boj pěchotní nedobře vycvičeno. Proč? Protože mají o bojovém družstvu mylný pojem, znají jen bojové družstvo s ručním kulometem, o skutečně automatické zbraní nemají ponětí, puškové granáty vůbec ani neviděli a souhra jednotlivých druhů zbraní v bojovém družstvu jest jim v nejlepším případě pouhou teorií, kdysi jim snad vštěpovanou, již však už dávno zapomněli. Vojínu utkví v paměti jen to, co skutečně viděl a konal, s čím zacházel a stále cvičil a co jest mu zkrátka tak známé, jako stejnokroj, který nosil.

A proto jest svrchovaný čas, aby pěchota dostala takovou výzbroj, jaké potřebuje pro válku a pro účelný, plodný výcvik v míru. Ruční kulomet, kazící jen výcvik bojového družstva, musí co nejdříve zmizeti a býti nahrazen jinou vhodnou automatickou zbraní. Není však zapotřebí házet proto tento drahocenný kulometný materiál do starého železa. Dá se ho ještě velmi dobře využítí, a to několika způsobem. Na příklad:

Nehodí-li se ruční kulomet za automatickou zbraň bojového družstva, vraťme mu jeho původní

*) Viz článek Důst. Listů čís. 9: Na okraj „Literární ankety“ od štábního kapitána Moravce.

**) Srovnej spis „Die Vorgeschichte von 1866 und 19??“ Von einem alten kaiserlichen Soldaten, Vídeň, Stern 1909, kde pád Rakouska byl již předpověděn. Pozn. red.

podobu, schopnost a sílu, vraťme mu jeho bývalý stojan, učiňme z něho především zase těžký kulomet. Takto získané kulometry mohly by býti z části uloženy jako doplněk válečných zásob a z části by se z nich daly organisovati nové nebo silnější kulometné útvary.

Vo- $\frac{1}{3}$ mluví o „záloze samočinných zbraní“ u roty a bylo by vskutku dobré, kdyby každá pěší rota takovou zálohu měla, zálohu precisních a vydatných zbraní větší intensity. Mohla by tedy každá pěší rota míti s prospěchem asi dva kulometry, ovšem těžké kulometry, které by pohyblivost roty nikterak nezmenšovaly, ale značně zvyšovaly její soběstačnost a bojovou sílu. Zvyšovala by se tím i síla kulometné roty, která zůstala by vždy veliteli praporu celá k dispozici a nebyla by oslabována přidělováním jednotlivých čet pěším rotám k posile při důležitých úkolech. Kombinovanou dopravou kulometného materiálu soumary a nosiči a vřaděním těchto kulometů do 4. čety, dala by se dobře řešiti tato otázka bez zvláštních finančních nákladů a tak, že by se zcela využilo ručních kulometů.

Jest v zájmu zdatnosti armády i v zájmu bezpečnosti státu usilovati o to, aby tyto nezbytné změny byly co nejdříve provedeny a aby nebylo šetřeno právě tam, kde šetření má v zápětí škody nedozírné. Neboť — nevíme dne ani hodiny...

Kapitán B. CÁSEK:

Reforma francouzské armády.

I.

Francie naproti Německu.

Nadšení, které způsobilo příměří učiněné na západní frontě dne 11. listopadu 1918, nebylo na straně vítězů ani nezkalené, ani všeobecné. Z francouzských vojenských kruhů ozvaly se totiž již tehdy hlasy, jež žádaly, aby bylo v operacích pokračováno až do úplného rozvratu organisovaných sil německých, k němuž by bylo bývalo děj se co děj došlo již za několik málo dní. Hlasatelé názoru, že je nutno pokračovati v operacích, pokládali sjednání příměří za ukvapené a předčasné. Nevzpírali se proti němu snad z ješitné touhy po jakémisi oslňujícím taktickém manévru, kterým měl býti zakončen čtyřletý gigantický zápas, nýbrž jen proto, že, znajíce ideologii německého vojenského vedení i celého německého národa, předvídali to, co skutečně nastalo. Vedení německých vojsk, ustoupivších sotva za Rýn, hrdě prohlásilo, že jeho armády nebyly vojensky poraženy a že ustoupily jen proto, že jim vzbouřené zápolí odňalo možnost dalšího odporu a čestného skončení války.

Heslo o nepřemožené německé armádě ujalo se u částí, jež nebyly ještě úplně desorganisovány a tyto pak, vracejíce se „vítězně“ do svých posádek, hlásaly dogma o své nepřemožitelnosti. Heslo bylo voleno velmi obratně a o jeho vynálezci sluší říci, že byl znamenitým psychologem. Rozezvučelo nejcitlivější strunu německé povahy a rozechvělo mohutný akord souhlasu u celého národa. Bývalí generálové, obávající se, že by snad mohl tento lahodný souzvuk časem zaniknouti, pečují o jeho zesilování tím, že vydávají nesčetné spousty knih, v nichž dokazují, že německá armáda, a tedy